

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Kristin Norrbom
Utredare
08- 578 295 18
kristin.norrbom@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2019-08-29

1 (9)

Diarienummer
2019/VN 0018 004

Valnämnden

Återrapportering av genomförandet av valet till Europaparlamentet 2019

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut till valnämnden

- Informationen noteras.

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Britt-Marie Lundberg Björk
Chef Medborgarfokus och Tekniska kontoret

Beskrivning av ärendet

Efter valet till Europaparlamentet har kommunkansliet dokumenterat erfarenheter och förbättringsområden inför kommande val. I denna återrapportering redovisas de mest betydande av dessa erfarenheter och förbättringsområden. Återrapporteringen bygger på åsikter och erfarenheter från tjänstemän som har arbetat aktivt med genomförandet av valet samt från ordföranden och vice ordföranden som arbetat ute i val- och

förtidsröstningslokaler. Valnämndens ordförande har även lämnat sina synpunkter efter besök i röstnings- och vallokaler.

Informationsinsatser

Kommunikationsenheten upprättade valsidor på kommunens webbplats med praktisk information om förtidsröstnings- och vallokaler, öppettider, röstkort med mera. Fem nyheter angående Europaparlamentsvalet lades ut på webbplatsen under perioden 8 april- 27 maj.

Det annonserades om förtidsröstningen via kommunrutan och det var en mer redaktionell text i kommunbilagan för maj månad. Dessutom låg en annons i Mitt i Tyresös digitala flöde med en länk till kommunens valsidor på webben.

Under förtidsröstningsperioden hade kommunkansliet en valtelefon som medborgarna kunde ringa vid frågor om valet samt en speciell e-postadress för valfrågor. Kommunkansliet tog emot ett antal telefonsamtal till valtelefonen från kommuninvånare som ställde frågor om förtidsröstningslokaler, röstkort, valsedlar med mera.

Rekrytering och utbildning

Kommunkansliet ansvarade för rekryteringen av röstmottagare till förtidsröstnings- och vallokaler. Inför både förtidsröstningen och valdagen lyckades kommunkansliet fylla samtliga platser och även upprätta en lista med reserver, trots att det när valet närmade sig var svårt att hitta röstmottagare som kunde ersätta de som valde att lämna återbud i ett sent skede. I respektive vallokal arbetade en ordförande, en vice ordförande samt fem röstmottagare. Majoriteten av de som arbetade i Europaparlamentsvalet hade även arbetat vid valet till riksdag, kommun och landsting 2018.

Totalt rekryterades 125 röstmottagare, 25 ordföranden och 25 vice ordföranden till kommunens 25 valdistrikt. I förtidsröstningen arbetade totalt cirka 25 personer. Varje förtidsröstningslokal hade en ordförande som ansvarade för schemaläggning och iordningsställande av lokal. Det fanns inga vice

ordföranden i förtidsröstningen. På det stora hela fungerade arbetet ute i lokalerna mycket väl.

Bemanningen såväl under förtidsröstningen som under valdagen upplevdes i stort vara tillräcklig.

Utbildningar för samtliga röstmottagare som skulle arbeta på valdagen anordnades av kommunkansliet vid fyra tillfällen på kvällstid, varav ett av tillfällena var vikt åt de som skulle vara ordförande och vice ordförande. Därutöver arrangerades utbildningar för samtliga röstmottagare som arbetade i förtidsröstningen och som ambulerande röstmottagare.

Vallokaler

Inför valet till riksdag, kommun och landsting 2018 genomfördes en större översyn av tillgängligheten där samtliga vallokaler inspekterades utifrån en checklista för tillgängliga vallokaler och vissa mindre anpassningar och reparationer genomfördes. Inför detta val gjordes därför ingen större genomgång. Den enda nytillkomna lokalen sedan höstens val, paviljongen vid Fornuddens skola (valdistrikt 21), inspekterades dock och någon erforderlig åtgärd vidtogs där.

På det stora hela fungerade arbetet i lokalerna väl, men i några av lokalerna uppstod problem. Larmet gick i två vallokaler på valdagen. På någon skola hade städning inte skett enligt kommunkansliets beställning.

Den nya lagändringen kring insynsskydd vid valsedelställen medförde att avskärmningar i vit papp hade köpts in till samtliga valsedelställen och att endast en röstande i taget släpptes fram till valsedelstället. Kommunkansliet har uppfattningen att detta fungerade på ett bra sätt även om det på sina ställen krävdes instruktioner kring att rösterna inte skulle göras i ordning vid valsedelstället.

Förtidsröstning

I likhet med föregående val hade kommunen fyra förtidsröstningslokaler, servicecenter i kommunhuset samt biblioteken i Tyresö centrum, Trollbäcken och Tyresö Strand. Förtidsröstningen pågick från och med 8 maj till valdagen den 26 maj. I enlighet med valnämndsbeslut startade dock förtidsröstningen i Trollbäcken och i Tyresö strand först den 17 maj då det där kunde förväntas ett relativt lågt antal röstande under den första veckan utifrån statistik från föregående Europaparlamentsval. Vad gäller Tyresö strand har det inte kommit till kommunkansliets kännedom att det fanns ett missnöje med ett senare startdatum för förtidsröstningen. Vad gäller Trollbäcken har såväl bibliotekspersonal som röstmottagare i förtidsröstningen förmedlat att ett antal personer har uttryckt ett missnöje med att denna förtidsröstningslokal inte startade den 8 maj. Förtidsröstningslokalen i Servicecenter hade öppet alla dagar under förtidsröstningen samt under valdagen.

En särskild förtidsröstning anordnades på kommunens vård- och omsorgsboenden söndagen den 12 maj. På äldreboendena Krusmyntan och Villa Basilika som angränsar till varandra hölls ett samarrangerat röstningstillfälle och på boendena Björkbacken och Trollängen hölls ett röstningstillfälle vardera. Samtliga röstningstillfällen varade i två timmar. I stort fungerade röstningen bra och personal samt anhöriga hjälpte till med ledsagning till den tillfälliga röstningslokalen. Dock kunde informationen till anhöriga ha varit bättre och till nästa val behövs ännu bättre uppföljning att boendena verkligen har skickat information till anhöriga.

Det totala antalet förtidsröster i Europaparlamentsvalet uppgick till 7 242 av totalt 21 095 röster vilket utgör 34 procent.

I likhet med de senaste valen anlidade kommunen PostNord för hanteringen av kommunens förtidsröster. Kommunkansliet upplever att PostNord skötte sitt uppdrag professionellt och pålitligt även denna gång.

Personal från kommunens servicecenter agerade, i likhet med höstens val till riksdag, kommun och landsting, så kallade ambulerande röstmottagare för röstande som inte hade möjlighet att ta sig till en röstnings- eller vallokal.

Servicecenter mottog ett tiotal uppdrag och arbetet fungerade väl. Även personal från kommunkansliet agerade ambulerande röstmottagare.

Valhelgen

Vallokalerna iordningsställdes av respektive ordförande under lördagen. Om material saknades fanns vaktmästeriet på plats för utkörning. Kommunkansliet var bemannat hela helgen och mottog ett stort antal samtal från både valdistrikt och kommuninvånare.

Representanter från valnämnden besökte vallokalerna för kontroll och observation.

Valdeltagandet för kommunen uppgick till 61,53 procent vilket är en ökning med 4,82 procentenheter sedan Europaparlamentsvalet 2014. Valdeltagandet för riket var 55,27 procent, en ökning med 4,20 procentenheter. Det är positivt att valdeltagandet i kommunen har ökat sedan föregående Europaparlamentsval samtidigt som det går att konstatera att valdeltagandet fortfarande är betydligt lägre än i valet till riksdag, kommun och landsting samt att valdeltagandet skiljer sig år mellan olika valdistrikt.

Under valnattens röstmottagning fanns tre kontrollstationer som bemannades av kommunkansliets personal tillsammans med valnämndens representanter. Det uppstod vid någon tidpunkt viss väntetid för de inkommande distrikten, men i stort förflöt arbetet bra.

Synpunkter från utvärdering

En enkät skickades ut ett par veckor efter valdagen via kommunens enkätverktyg Esmaker till samtliga som arbetat i förtidsröstningen och på valdagen. Svarsfrekvensen var mycket hög; för förtidsröstningen 80 procent och för valdagen 78 procent.

Utvärdering valdagen

För valdagen skickades enkäten till 175 personer. 28 ordförande och vice ordförande svarade samt 99 röstmottagare. Totalt var svarsfrekvensen 78 procent.

100 procent av ordföranden och vice ordföranden tyckte att stödet till dem var tillräckligt bra. Kommunkansliet får positiv feedback kring att vi förbättrat stödet sedan höstens val och tagit till oss av synpunkter sedan dess.

Vad gäller de förberedande kontakterna med vaktmästarna för respektive lokal tyckte 75 procent av ordföranden och vice ordföranden att det fungerade bra och 25 procent tyckte att det fungerade mindre bra. Här ser vi förbättringspotential till nästa gång. Framförallt rör synpunkterna bemötandet som ordförandena fick från vaktmästarna ute på skolorna.

100 procent var nöjda med mottagningen i kommunhuset på valkvällen. Maten och stämningen fick mycket beröm och det kommenterades att handläggningen fungerade snabbt och smidigt.

Angående vallokalernas ändamålsenlighet vad gäller tillgänglighet och larm med mera tyckte 95 procent att det fungerade bra och 5 procent mindre bra. Det som fick kritik är att det var larm som gick.

Vad gäller frågan om skyltningen var tillräckligt tydlig svarade 75 procent ja och 25 procent nej. Det efterfrågas fler inplastade hänvisningsskyltar och fler gatupratäre. Kartan över valdistrikt saknades också. Vid Kvarnhjulet/Nyboda skola upplevde flera att det var många just där som gick till fel vallokal.

Närmre 100 procent ansåg att det fanns tillräckligt med i valmaterial i vallokalen.

100 procent att ansåg att de fick tillräckligt stöd från kommunkansliet för att kunna göra ett bra arbete. Det kommenteras att det gick snabbt att få hjälp och att personal från kansliet var väldigt tillgängliga via telefon.

97 procent tyckte att utbildningen var bra och 3 procent svarade nej på den frågan. Många tyckte att det var bra att vi delade in utbildningen i mindre grupper istället för att vara på Tyresö gymnasium. Det stora flertalet tyckte att det var alldeles tillräcklig information de fick.

Instruktionerna, till exempel handledningen från valmyndigheten, tyckte 99,3 procent var tillräckliga och lättbegripliga.

Bemanningen (antal röstmottagare och schemaläggningen) tyckte 98,5 procent var bra. Det finns dock ett antal kommentarer kring att det var för mycket personal i varje vallokal och att många gick sysslösa. Detta trots att vi dragit ner med en person i varje vallokal jämfört med höstens val till riksdag, kommun och landsting.

En fråga handlade om ifall det fungerade bra om det var flera distrikt som röstade i samma byggnad. 67,4 procent hade inga andra distrikt i samma byggnad. 25,9 procent svarade ja och 6,7 procent svarade att det inte fungerade bra. Det kunde ha varit bättre skyltat beträffande de två distrikten och vissa tycker att det uppstod köer och förvirring.

Värt att nämna bland de övriga synpunkterna är att det kommer mycket beröm, att de som svarat tycker att valet var bra ordnat och att de gärna ställer upp igen. Övergripande är det stora flertalet mycket nöjda. Det som sticker ut är att det är ett tiotal kommenterar med klagomål på den vegetariska lunchsalladen som skickades ut till samtliga som arbetade på valdagen. Det kommenteras också att alla bör göras medvetna om att arbetet innebär både stillasittande och stående och att man måste orka med det en hel dag för att kunna vara röstmottagare.

Utvärdering förtidsröstningen

Vad gäller undersökningen kring förtidsröstningen skickade den ut till 25 personer och 20 svarade vilket innebär en svarsfrekvens på 80 procent.

55,6 procent ansåg att det var tillgängliga lokaler medan 44,4 procent svarade nej. Generellt kan sägas att de som var i Huvudbiblioteket och Strandbiblioteket var nöjda och de som var i servicecenter och Trollbäckens bibliotek var missnöjda med sin lokal.

Vad gäller skyltningen var 50 procent nöjda och 50 procent missnöjda. De som är missnöjda kommenterar framförallt att det var dåligt att centrumledningen inte medgav skyltning med gatupratade i centrumbyggnaden. Det är huvudsakligen de som arbetade som röstmottagare i servicecenter som har framfört klagomål på skyltningen.

Vad gäller material tyckte 100 procent att det var tillräckligt med material. 100 procent ansåg att det var tillräckligt stöd från kommunkansliet. Vad gäller utbildningen tycker 100 procent att den var bra. 100 procent tyckte att instruktionerna var bra och lättbegripliga.

Angående förtidsröstningslokalens öppettider tyckte 89,5 procent att det var bra. De som har kommenterat tycker att det borde ha varit längre öppettider på lördagarna. Någon tycker också att servicecenters lokal öppnade för tidigt och att det var väldigt lugnt första timmen. Det har också kommenterats att förtidsröstningslokalen i Trollbäcken borde ha öppnat samtidigt som den i Tyresö centrum, den 8 maj.

Vad gäller bemanningen (antal röstmottagare och schemalaggnings) tycker 95 procent att det fungerade bra.

Under övriga synpunkter kommenteras att det borde vara en vice ordförande i förtidsröstningen, framförallt i förtidsröstningen i Huvudbiblioteket. Det har framförts förslag om att ha två mottagningsstationer i Huvudbiblioteket istället för att använda lokal "Vissvass" vid servicecenter. Ett förbättringsförslag är också att till nästa gång tillverka skyltar till förtidsröstningen med texten "Ha röstkort och legitimation redo". Det har även inkommit en synpunkt att säkerheten blir bristfällig då städpersonal har öppnat låsta utrymmen med valmaterial som en del i deras rutin att visa att det är städat. Det har också framförts synpunkter om att valnämnden borde göra besök även i förtidsröstningen.

Reflektioner från valnämndens ordförande

Valnämndens ordförande ansåg att förvaltningen och alla röstmottagare genomförde valet på ett strukturerat sätt och att allt arbete med att hitta lämpliga vallokaler samt rekrytera och utbilda röstmottagare med mera flöt på smidigt. Vidare ansåg han att det är positivt att valdeltagandet ökade med cirka 5 procent i kommunen vilket tyder på ett ökat intresse för EU- frågor hos kommunens invånare. De utmaningar ordföranden har pekat på är skillnaderna i valdeltagande mellan olika kommundelar där arbetet med medborgardialog och ökat inflytande vid Granängsringen skulle kunna leda till ett ökat valdeltagande i området. Ordföranden har också uttryckt att det vore positivt att utöka till söndagsöppet på huvudbiblioteket för att kunna ha förtidsröstning där även på söndagar vid kommande val.

